

Svitla naděje pro více než 800 žen, kterým ministerstvo nevyhovělo v žádosti o odškodnění za protiprávní sterilizaci

30.6.2025 - | Kancelář veřejného ochránce práv

„Prodloužení lhůty je významné zejména proto, že se během posledních dvou let ustálila judikatura správních soudů. Soudy nabízí ministerstvu jasnější pravidla pro posuzování žádostí o odškodnění za protiprávní sterilizaci. Ženy mají znovu naději, že s novou žádostí uspějí,“ hodnotí ombudsman Stanislav Křeček. Soudy vydaly v otázce odškodňování od účinnosti zákona více než 70 rozhodnutí, které rozporovaly praxi posuzování žádostí o odškodnění. „Nejvyšší správní soud v červenci minulého roku ve svém rozsudku stanovil pravidla, jak má ministerstvo posuzovat žádosti v případech, kdy zdravotnická dokumentace neexistuje nebo se zachovala pouze její část. Právě té ministerstvo přiznávalo stěžejní roli při prokazování nároku,“ upřesnil ombudsman. Celkově to bylo více než 250 případů protiprávních sterilizací, kterými se tým ombudsmana od počátku existence úřadu zabýval. Dodal také, že opakovaná žádost má větší naději na úspěch, pokud přináší nějaká nová fakta. Za ty je možné považovat nejen nové skutečnosti (dodatečně nalezená zdravotnická dokumentace nebo svědectví osob, které žena v předchozí žádosti neuvedla), ale i právní posouzení případu - mimo jiné i ombudsmanem. „Ve více než 500 případech ministerstvo řízení o odškodnění zastavilo. K tomu docházelo například proto, že ženy nedodaly potřebné dokumenty nebo nereagovaly na výzvy ministerstva, protože si z nejrůznějších důvodů nepřebíraly poštu,“ dodal ombudsman.

Kam a jak podat žádost?

Žádost se podává k Ministerstvu zdravotnictví. Měla by obsahovat vylíčení podstatných skutečností týkajících se zákroku sterilizace a návrh důkazů, které mohou podpořit a prokázat tvrzení žadatelky. Patří mezi ně nejen zdravotnická dokumentace, ale také např. svědecké výpovědi, odborná vyjádření, znalecké posudky, zprávy ze šetření ombudsmana, deníky apod.

Ne ve všech případech, kdy byla žádost zamítnutá, je nutné prodloužení lhůty využít. Pokud jsou zachovány lhůty správního nebo soudního řízení, ombudsman doporučuje, aby žadatelky upřednostnily možnost se proti rozhodnutí ministerstva odvolat, tedy podat rozklad, nebo správní žalobu k soudu.

Ombudsman kritizoval extrémní průtahy i špatné hodnocení důkazů

Ombudsman ministerstvo už dříve upozorňoval, že žádosti dlouhodobě nevyřizuje v zákonné šedesátidenní lhůtě. Průtahy byly v některých případech dokonce delší než 20 měsíců. Vytýkal mu, že bez podrobnějšího posouzení odmítá žádosti žen, které nemají zdravotnickou dokumentaci, kritizoval také nedostatečnou a nevstřícnou komunikaci zejména se ženami žádajícími o odškodnění, ale i s ním samotným. V září minulého roku ombudsman použil svůj nejsilnější nástroj. Předložil vládě sankční vyrozumění, které se týkalo systémových nedostatků v postupech Ministerstva zdravotnictví.

Více než 20 let trvající případ pro ombudsmana

Na protiprávní sterilizace poprvé poukázal první český ombudsman Otakar Motejl. Na základě více než 80 dopisů od žen, kterým byla provedena protiprávní sterilizace, zahájil v letech 2004 - 2005

rozsáhlé šetření. V prosinci 2005 doporučil tehdejší vládě přijmout právní úpravu odškodnění osob, které byly obětí protiprávní sterilizace. Ombudsman usiloval také o to, aby se ženám stát omluvil za způsobená příkoří. Vláda tak učinila poprvé v roce 2009. Zákon o odškodnění protiprávních sterilizací začal platit na začátku roku 2022.

- Tisková zpráva z 2. října 2024
- Zpráva o šetření z vlastní iniciativy
- Podcast Na kávu s ombudsmanem

https://www.ochrance.cz/aktualne/svitla_nadeje_pro_vice_nez_800_zen_kterym_ministerstvo_nevyhovelo_v_zadosti_o_odskodneni_za_protipravni_sterilizaci